YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
2 päivänä maaliskuuta 1982 *

Asiassa 6/81,

jonka Gerechtshof Den Haag on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

BV Industrie Diensten Groep, Haag,

vastaan

J. A. Beele Handelmaatschappij BV, Hoorn,

ennakkoratkaisun perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaoston puheenjohtajat G. Bosco, A. Touffait ja O. Due sekä tuomarit P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros ja F. Grévisse,

julkisasiamies: P. VerLoren van Themaat,
kirjaaja: P. Heim,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

1 Gerechtshof Den Haag on esittänyt 11.12.1980 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 14.1.1981, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty asiassa, jonka asianosaiset ovat alankomaalainen yhtiö, joka tuo yksinoikeudella maahan Ruotsissa valmistettuja ja vuodesta 1963 Alankomaissa kaupan pidettyjä kaapelin suojaputkia, ja toinen alankomaalainen yhtiö, joka on pitänyt vuodesta 1978 Alankomaissa kaupan Saksan liittotasavallassa valmistettuja kaapelin suojaputkia. Esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että ruotsalaiset kaapelin suojaputket oli aikaisemmin suojattu patenttioikeudella muun muassa Saksan liittotasavallassa ja Alankomaissa ja että saksalaisten suojaputkien valmistus ja niiden tuonti Alankomaihin aloitettiin näiden patenttien voimassaoloajan päätyttyä.

3 Ensin mainittu yritys jätti Arrondissementsrechtbank Den Haagin presidentille hakemuksen väliaikaismääräyksen saamiseksi jälkimmäistä yritystä vastaan ja väitti, että saksalaiset kaapelin suojaputket olivat ruotsalaisten kaapelin suojaputkien orjallisia jäljitelmiä, sekä pyysi presidenttiä kieltämään saksalaisten suojaputkien kaupan pitämisen Alankomaissa vastaajan toimesta tai hänen puolestaan.

4 Arrondissementsrechtbankin presidentti hyväksyi tämän pyynnön, ja jälkimmäinen yritys valitti Gerechtshof Den Haagiin. Ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen mukaan tämän tuomioistuimen väliaikainen kanta oli, että saksalainen valmistaja olisi voinut valmistaa ruotsalaisesta kaapelin suojaputkijärjestelmästä erottuvan järjestelmän heikentämättä tuotteensa laatua taloudellisesti tai teknisesti ja että valmistaja oli aiheuttanut sekaannusta näiden kahden tuotteen kesken jättämällä sen tekemättä. Tämän vuoksi Gerechtshof katsoo, että Arrondissementsrechtbankin puheenjohtajan arvio, että saksalainen tuote oli Alankomaiden lainsäädännön mukaan ruotsalaisten kaapelin suojaputkien orjallinen jäljitelmä, oli oikea. Koska kantaja on väittänyt, että hänen myymiänsä suojaputkia pidetään laillisesti kaupan toisessa jäsenvaltiossa ja että vastaajan toiminta on siten ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan vastaista, Gerechtshof on päättänyt pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Olettaen että

a) elinkeinonharjoittaja pitää Alankomaissa kaupan tuotteita, joilla ei ole enää patenttisuojaa ja jotka ovat ilman perusteltua syytä lähes samanlaiset kuin muista samankaltaisista tuotteista erottuvat tuotteet, joita toinen elinkeinonharjoittaja on jo kauan pitänyt kaupan Alankomaissa, ja että tällä toiminnallaan ensin mainittu elinkeinonharjoittaja aiheuttaa tarpeettomasti sekaannusta,

b) Alankomaiden lainsäädännön mukaan ensin mainitun elinkeinonharjoittajan toiminta viimeksi mainittua elinkeinonharjoittajaa kohti on vilpillistä kilpailua ja siten lainvastaista,

c) Alankomaiden lainsäädännössä taataan viimeksi mainitulle elinkeinonharjoittajalle oikeus kieltomääräykseen, jolla ensin mainittua elinkeinonharjoittajaa kielletään jatkamasta kyseisten tuotteiden kaupan pitämistä Alankomaissa,

d) viimeksi mainitun elinkeinonharjoittajan tuotteet valmistetaan Ruotsissa ja ensin mainitun elinkeinonharjoittajan tuotteet valmistetaan Saksan liittotasavallassa,

e) ensin mainittu elinkeinonharjoittaja tuo tuotteet Saksan liittotasavallasta, jossa niitä on laillisesti pitänyt kaupan henkilö, joka on muu kuin viimeksi mainittu elinkeinonharjoittaja, ruotsalainen valmistaja tai joku, joka on etuyhteydessä näihin tai joka on saanut jommaltakummalta asiaa koskevan valtuuden,

estävätkö ETY:n perustamissopimuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset, sen estämättä mitä 36 artiklassa määrätään, toisen elinkeinonharjoittajan tällaisen kieltomääräyksen ensin mainittua elinkeinonharjoittajaa vastaan?"

5 Asiakirjoista ilmenee, että Alankomaiden oikeuteen sisältyvä periaate, johon kysymyksessä vedotaan, samoin kuin useimpien muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön tarjoama suoja orjallisia jäljitelmiä vastaan, on kehittynyt olennaisilta osin oikeuskäytännön tuloksena. Kuten komissio on huomauttanut, niitä kansallisia lakeja, jotka koskevat suojaa orjallisia jäljitelmiä vastaan, ei tähän mennessä ole pyritty yhdenmukaistamaan yhteisössä. Tämän vuoksi tarkasteltaessa sitä, onko tällainen suoja yhteensopiva perustamissopimuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten kanssa,

tarkastelun kohteena voi olla ainoastaan se, miten tämä suoja on Gerechtshofin ennakkoratkaisupyynnön mukaan toteutettu Alankomaiden oikeudessa.

6 Tästä päätöksestä ilmenee, että jollei esitettyyn kysymykseen annettavasta vastauksesta muuta johdu, Gerechtshof on sillä kannalla, että se vahvistaa kiellon pitää kaupan Alankomaissa kyseisiä tuotteita, joita se olettaa pidetyn laillisesti kaupan toisessa jäsenvaltiossa.

7 Tällainen kielto muodostaa jäsenvaltioiden välisen tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteen, johon periaatteessa sovelletaan 30 artiklaa, jolla kielletään kaikki vaikutukseltaan tuonnin määrällisiä rajoituksia vastaavat toimenpiteet. Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti päättänyt (muun muassa asiassa 120/78, "Cassis de Dijon", tuomio 20.2.1979, Kok. 1979, s. 649 ja asiassa 113/80, komissio v. Irlanti, tuomio 17.6.1981, Kok. 1981, s. 1625), että tuotteiden valmistusta ja kaupan pitämistä koskevien yhteisten oikeussääntöjen puuttuessa yhteisön sisäisen liikkuvuuden esteet, jotka johtuvat kansallisten oikeussääntöjen eroista, on hyväksyttävä, jos tällaiset yhtäläisesti kotimaisiin tuotteisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin sovellettavat oikeussäännöt ovat perusteltuja siksi, että ne ovat välttämättömiä kuluttajansuojaa ja hyvää kauppatapaa koskevien pakollisten vaatimusten täyttämiseksi. On siis tutkittava, täyttääkö ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä kuvailtu suoja jäljitelmiä vastaan nämä edellytykset.

8 Vaikka esillä olevassa asiassa on kyse kolmannessa maassa valmistetun tuotteen suojasta jäsenvaltiossa valmistettua tuotetta vastaan, oikeuskäytännön soveltaminen, sellaisena kuin kansallinen tuomioistuin sen esittää, ei määräydy jäljitellyn tuotteen alkuperämaan tai jäljitelmän alkuperämaan mukaan. Ennakkoratkaisupyyntöä koskevaan päätökseen ei sisälly mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että tämän oikeuskäytännön soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä olisi mukautettu kotimaisen tuotannon erityisiin tarpeisiin siten, että maahan tuodut tuotteet saatettaisiin epäedulliseen asemaan. Lähtökohtana on siis pidettävä, että oikeuskäytäntöä, johon kansallinen tuomioistuin vetoaa, sovelletaan yhtäläisesti kotimaisiin tuotteisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin.

9 Kansallinen oikeuskäytäntö, jossa kielletään toisen valmistajan tuotteen orjallinen ja sekaannusta aiheuttava jäljentäminen, on omiaan edistämään kuluttajansuojaa ja hyvää kauppatapaa, jotka ovat sellaisia yleisen edun mukaisia päämääriä, joihin pyrkimisellä voidaan yhteisön tuomioistuimen edellä mainitun oikeuskäytännön mukaan oikeuttaa sellaisten yhteisön sisäisen liikkuvuuden esteiden olemassaolon, jotka johtuvat tuotteiden kaupan pitämis-

tä koskevien kansallisten oikeussääntöjen välisistä eroista. Sitä, että tällä oikeussäännöllä todellakin pyritään pakottavien vaatimusten täyttämiseen, tukee myös se, että se vastaa teollisoikeuden suojelemisesta tehdyn Pariisin sopimuksen, sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Tukholmassa 14.7.1967, 10 bis artiklan perusperiaatetta, jonka mukaan kielletään muun muassa kaikki sellaiset toimet, jotka ovat omiaan aiheuttamaan sekaannusta kilpailijan tuotteiden kanssa, ja edelleen se, että tällainen oikeussääntö on omaksuttu periaatteessa useimpien jäsenvaltioiden oikeuskäytännössä.

10 Sen ratkaisemiseksi, onko ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä kuvaillun kaltainen oikeuskäytäntö välttämätön edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi vai mennäänkö sillä pitemmälle kuin näiden tavoitteiden kannalta on perusteltua, on tarpeen tarkastella lähemmin päätöksessä kuvailtua soveltamiskäytäntöä.

11 Kysymyksen sanamuodosta ilmenee ensinnä, että kansallisen tuomioistuimen väliaikaisen arvion mukaan tuotteet, joiden kaupan pitämisen se aikoo kieltää, ovat ilman perusteltua syytä lähes samanlaiset kuin jäljitellyt tuotteet ja että pääasian valittaja siten tarpeettomasti aiheuttaa sekaannusta. Lisäksi ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee, että tällaisen jäljitelmän tarpeellisuutta tai tarpeettomuutta on arvioitu sekä teknisestä että taloudellisesta ja kaupallisesta näkökulmasta.

12 Esitetyn kysymyksen sanamuodosta sekä asiakirjoista ilmenee lisäksi, että mitään osoitusta sopimuksesta tai riippuvuussuhteesta alkuperäisen tuotteen ruotsalaisen valmistajan ja jäljitelmänä pidetyn tuotteen, jonka kaupan pitäminen Alankomaissa on riidanalainen, saksalaisen valmistajan välillä ei ole.

13 Kun ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä esitetyt edellytykset ovat olemassa, ei toisen tuotteen orjallista jäljittelemistä koskevan oikeuskäytännön voida katsoa ylittävän sitä, mikä on välttämätöntä kuluttajansuojaan ja hyvään kauppatapaan liittyvien pakottavien vaatimusten täyttämiseksi.

14 Pääasian kantaja on viitannut yhteisöjen tuomioistuimessa varaosia koskevaa ongelmaa. Kantaja on korostanut, että kaapelin suojaputkia on asennettu paitsi rakennuksiin myös laivoihin ja että saksalaisen tuotteen kaupan pitämistä Alankomaissa koskeva kielto velvoittaisi käyttämään ruotsalaisen tuotteen varaosia Alankomaissa suoritettavissa laivojen korjaustöissä myös silloin, kun laivaan on asennettu saksalaiset kaapelin suojaputket. Koska kansallinen tuomioistuin ei ole esittänyt tätä ongelmaa ja koska pääasian vastaaja on

yhteisöjen tuomioistuimessa asian käsittelyn aikana ilmaissut kantanaan, että kieltomääräys, jota hän hakee, ei koske saksalaisten kaapelin suojaputkien korjaamiseen tarkoitettuja varaosia, ei ole tarpeen ratkaista tätä ongelmaa, jonka kannalta edellä esitetyt huomiot eivät ole välttämättä ratkaisevia.

15 Gerechtshof Den Haagin esittämään kysymykseen on siten vastattava, että ETY:n perustamissopimukseen sisältyvät tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset eivät estä sitä, että elinkeinonharjoittaja, joka on kauan pitänyt kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan samankaltaisista tuotteista erottuvaa tuotetta, voi hakea tuomioistuimessa sellaisen kansallisen oikeussäännön nojalla, jota sovelletaan erotuksetta sekä kotimaisiin tuotteisiin että maahan tuotuihin tuotteisiin, kieltomääräyksen, jolla toista elinkeinonharjoittajaa kielletään jatkamasta kyseisessä jäsenvaltiossa sellaisen toisesta jäsenvaltiosta lähtöisin olevan ja siellä laillisesti kaupan pidetyn tuotteen kaupan pitämistä, joka on ilman perusteltua syytä lähes samanlainen kuin ensin mainittu tuote ja aiheuttaa siten tarpeettomasti sekaannusta näiden kahden tuotteen kesken.

Oikeudenkäyntikulut

22 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Gerechtshof Den Haagin 11.12.1980 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

ETY:n perustamissopimukseen sisältyvät tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset eivät estä sitä, että elinkeinonharjoittaja, joka on kauan pitänyt kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan samankaltaisista tuotteista erottuvaa

tuotetta, voi hakea tuomioistuimessa sellaisen kansallisen oikeussäännön nojalla, jota sovelletaan erotuksetta sekä kotimaisiin tuotteisiin että maahan tuotuihin tuotteisiin, kieltomääräyksen, jolla toista elinkeinonharjoittajaa kielletään jatkamasta kyseisessä jäsenvaltiossa sellaisen toisesta jäsenvaltiosta lähtöisin olevan ja siellä laillisesti kaupan pidetyn tuotteen kaupan pitämistä, joka on ilman perusteltua syytä lähes samanlainen kuin ensin mainittu tuote ja aiheuttaa siten tarpeettomasti sekaannusta näiden kahden tuotteen kesken.

Mertens de Wilmars Bosco Touffait

Due Pescatore Mackenzie Stuart O'Keeffe

Koopmans Everling Chloros Grévisse

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä maaliskuuta 1982.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti